

## POLITIČNI SISTEM REPUBLIKE SLOVENIJE

### Slovenska osamosvojitve – kratek komentar

G. P.

Novinarstvo, 3. letnik, redni študij

Ljubljana, 8. november 2012

---

Slovenska zgodovina se začne s selitvijo Slovanov z vzhoda in z nastankom prve države – Karantanije. Identiteta Slovencev se je la počasi razvijala, šele leta 1848 je nastal t. i. 1. nacionalni program. V habsburški monarhiji smo Slovenci sicer dobili nekakšno avtonomijo na področju šolstva, še vedno pa ne nacionalne. S propadom monarhije je večji del slovenskega naroda prišel v jugoslovansko državo. Slovenci so se gospodarsko in kulturno krepili, niso pa uspeli doseči politične avtonomije. Med 2. svetovno vojno se jim je z uporom proti nemškim, italijanskim in madžarskim okupatorjem uspelo ohraniti kot narod, dosegli so spremembo zahodne meje in tudi status republike v jugoslovanski federaciji. Slovenija se je gospodarsko zelo hitro razvijala, še posebej v 50. letih. Kljub zaviralni gospodarski in socialni zakonodaji je ohranjala večjo gospodarsko razvitost od povprečja, boljšo delovno disciplino in organizacijo. Ustvarjala je kar 2,5-krat večji [družbeni produkt](#) od jugoslovanskega povprečja. Po Titovi smrti je država v nekaj letih zašla v politično in gospodarsko krizo. Naraščali so inflacija, število stečajev in brezposelnih. Kriza je razbila socialni red: država ni več mogla zagotavljati zaposlitve za večino ljudi, vse težje je bilo priti do stanovanja, šolanje je postalo dražje. Slovenija je z 8% prebivalstva Jugoslavije v tej krizi ustvarjala 20% družbenega proizvoda. Vpliv Slovenije v urejanju jugoslovanskih zadev pa je bil kljub temu nikakršen zaradi srbske „nadvlade“. Zaradi te nepravilnosti je bila osamosvojitve še kako v njenem interesu. Slovensko gospodarstvo je bilo usmerjeno in vključeno v evropski ekonomski prostor, zato tudi 2/3 njene celotne zunanje menjave poteka prav s tem prostorom. Za Slovenijo je bilo dobro, da se je vključila v evropski ekonomski prostor, saj si je s tem zagotovila dolgoročni obstoj in tržne deleže. Prvo jasno zahtevo po neodvisnosti Slovenije je l. 1987 postavila skupina izobražencev v 57. številki [Nove revije](#). Množične zahteve po demokratizaciji in odpor proti centralistični Jugoslaviji je sprožila afera JBTZ (aretacija in [sodni pregon](#) 3 sodelavcev političnega tednika [Mladina](#) in podčastnika JLA - **Janše, Tasića, Zavrla** in **Borštnerja**). Pripadniki civilnega gibanja so ustvarili Odbor za obrambo četverice, Slovenska javnost pa je na iniciativo odbora z množičnimi demonstracijami protestirala proti procesu sojenja četverici, a vojaške oblasti niso popustile. Sodili so jim v srbskem jeziku, zato je proces pri Slovencih zbudil hud odpor, saj je bil to neposredni poskus poniževanje

Slovencev. Leta 1989 so na množičnem protestu predstavili Majniško deklaracijo, ki je zahtevala suverenost slovenskega naroda in spoštovanje človekovih pravic in svoboščin, vključno s političnim pluralizmom. Podprlo jo je nekaj več kot sto tisoč podpisnikov. Prav zaradi velike enotnosti in želje ljudi, se je Slovenija morala osamosvojiti. Odločitev za popolnoma samostojno državo je bila spomladi leta 1990 potrjena na plebiscitu istega leta. Na volišča prišlo kar 93,2% vseh volilnih upravičencev. Za samostojno in neodvisno državo jih je glasovalo 88,2%. Vzrok za tako odločitev je bil nezmožnost Jugoslavije, da se demokratizira, da premaga gospodarsko krizo, v katero jo je pripeljal neučinkovit ekonomski in politični socialistični sistem. Slovenija je s svobodnimi, tajnimi in večstrankarskimi volitvami potrdila svoj interes, da vzpostavi večstrankarski parlamentarni sistem ter da se želi pridružiti takratni Evropski gospodarski skupnosti – danes EU.

Vprašanje 1: Zakaj Slovenija ni povzdignila glasu znotraj Jugoslavije?

Vprašanje 2: Zakaj so nekatere evropske in druge države sprva nasprotovale osamosvajanju Slovenije?